

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Băndăna, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chisețeană, Codreana, Comuna, Concordia, (T. Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogăna, Gloria, Grănișterul, Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Găvoșdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Lucașfăruț, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășana, Murășianul, Nădlăcana, Negoiul, Nera, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Iva-mare), Rîureana (Cap. Mândăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Selăgeana, Sentinela, Șercășana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Țibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileană, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tâșnad), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Memento.

O scurtă știre și-a făcut în zilele trecute ronda prin ziarele maghiare. Cassa de păstrare din X, (numele nu împoartă) s'a declarat insolventă și a cerut totodată tribunalului deschiderea concursului. Deși este vorba de una dintre institutele cele mai vechi din țară, știrea nu prezintă un interes deosebit pentru noi, căci se tractează, din noocire de o bancă neromânească, de o bancă maghiară, în sânul căroră insolvențele și falimentele sunt aproape în permanență la ordinea zilei, Ceea-ce ne îmbie totuși prilejul a ne ocupa la acest loc cu falimentul băncii X sunt cauzele, cari au dus acest institut la cădere și cari sunt acordarea prea ușuratică de credit la proprii-i membrii din direcțiune și din comitetul de supraveghiere.

Este un rău acesta, care bântue de mult și în măsură destul de mare la multe institute de bani maghiare, dar de cari nu sunt lipsite cu totul nici băncile noastre, în butul avertismentelor, ce li s'au dat de repetite ori, între altele, și pe calea organului nostru.

Acordarea prea ușuratică de credit în general, a cauzat deja multor institute de bani calamități, le-a dus la marginea prăpăstiei. Dar mai curând și mai sigur au ajuns la ruină acele institute, a căroră conducători, abuzând de încrederea acționarilor și de poziția, ce aceștia le-a creat în sinul societății, au exploatat mijloacele băncii pentru scopurile lor proprii și și-au votat reciproc

împrumuturi, ce de cele mai multeori au întrecut cu mult bonitatea lor. Căci să cercetăm pe scurt cum se procedează acolo, unde s'a incubat răul, că membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere sau și funcționarii pot uză de credit la institutul propriu. Deja la pertractarea cererii, aceasta se judecă mai cu bunăvoință; bonitatea, acoperirea reală, efectivă, care ar trebui să fie la un institut solid prima condiție, baza oricărui împrumut, cade pe planul al doilea — doar este vorba de omul nostru. Tot din considerația aceasta, creditul, firește, se acoardă mai ieftin și se fac tot felul de alte favoruri. Replătirile, ce eventual s'au stipulat, de regulă, nu se observă; asemenea nici termenele de plată, ci se dau — tacute — respirii, peste respirii. Iar de încasare prin proces, când cauza s'a învechit de tot, nu poate fi vorba, doar nu va inacionă institutul pe propriul său membru în direcțiune, în comitetul de supraveghiere sau pe funcționarul său! În modul acesta pretensiunea, dela început și deja cu suma sa originală slab acoperită, crește tot mai mult până ajunge eventual o parte activă — dubie. Azi hatâr membrului din direcțiune A., mâne lui B., din comitetul de supraveghiere și pe urmă funcționarului C, — până societatea se trezește că și-a imobilizat o mare parte a mijloacelor sale și este în imposibilitate a-și satisface obligamentele față de creditorii săi.

Vedem deci că este nu numai un prilej de abuz, un lucru ireal, ca organele condu-

cătoare, de control și administrațiune ale unei bănci să poată uză de credit la institutul propriu, ci aceasta invoalvă și o primedjie directă pentru societatea din chestiune, căci o discreditează în fața publicului și a creditorilor sei.

De aceea institutele de bani, cari țin la buna lor reputație de institute solide, ar trebui, în propriul lor interes, să ia deja în statură dispoziții prohibitive, privitoare la acordarea de credite la organele lor proprii conducătoare, de control și administrative și dispozițiile acelea să le și țină cu sfințenie, eventual însăși direcțiunile să enunțe prin concludus pentru sine, membrii comitetului de supraveghiere și pentru funcționarii și rude-niile lor, până la un anumit grad de sânge, o-preliștea de a putea uză de credit la societatea proprie.

La câteva institute de ale noastre există deja astfel de dispoziții prohibitive, cari s'au dovedit foarte salutare și ar fi de dorit ca ele să se generalizeze la toate băncile noastre. Revizorii noștri experți, cari nu preste mult vor intra din nou în activitate ar putea cu ocazia reviziilor, ce fac, să dea chestiunii atenția ce o merită, curmând relele încuibate ev. în direcția aceasta la unele bănci ale noastre și stăruiind pentru luarea de măsuri profilactice pentru viitor.

Cum și din ce motive poate ajunge o bancă în criză.

În timpul din urmă vre-o câteva bănci străine (ungurești) destul de mari și de vechi și la aparență destul de solide și-au dat cinstea pe rușine și și-au anunțat insolvența. Deodată cu acestea — durere — și o instituție financiară de-a noastră, „Centrala” însoțirilor sătești din Bucovina a ajuns în încercături mari. Tot atâtea „memento” - uri pentru conducătorii băncilor noastre de aici, cari, din fericire, până acum cunosc mai numai în teorie noțiunea cuvintelor „criză” și „faliment”. — Și măcar de-ar rămânea și pe viitor această stare de lucruri!

Cu toate acestea credem, că din prilejul de mai sus nu va fi fără de folos să ne cugetăm puțin asupra chestiunii falimentelor, sau a crizelor mai grave, în cari pot ajunge institutele de bani cu, sau une-ori — mai rar — chiar fără vina lor.

Ne vom întreba, ce fel de momente pot contribui la ajungerea unui institut de bani pe povârniș? Credem, că aceste momente

sunt sau pot fi interne și externe, sau, — ceea ce mai des se întâmplă — și de unele și de altele. După o altă clasificare aceleași momente pot fi cinstite sau frauduloase, caracterizate prin fapte inconștii, sau de rea-credință. — Să le înșirăm mai întâi pe câte ne vin în minte și apoi să ne dăm seama, pe scurt, de ele.

Un motiv intern, credem, cel mai însemnat, care ușor duce instituția financiară la perzare este manipulația internă greșită, fie aceasta rea și necorectă din nepriceperea celor încredințați cu conducerea instituției, fie din rea-credința lor. Sub aceasta am cuprins aproape tot, ce, pornind din internul societății, poate duce atacarea spre încercături și crize și în urmă spre faliment. Mai pot avea influințe rele asupra mersului afacerii și alte momente, cu caracter intern, ca neînțelegeri ivite între conducători și în urma aceloră lipsă de interes la unii, sau la alții. Apoi lipsă de control, prea marea încredere în administratori etc. Ca momente externe se pot aminti: crize economice generale, ivite fără de veste, legături nenoro-coase de afaceri cu firme, nu de ajuns cunoscut, cari ajunse în năcaz trag după ele și societățile, cu cari au avut legături de afaceri. Apoi nenorociri și pagube mari elementare, războaie, svonuri răutăcioase asupra băncii etc.

Luând acum pe rând toate aceste momente, cari pot pricinui prăbușirea unui institut financiar, ca și a oricărei întreprinderi comerciale, sau chiar de altă natură, ne vom opri mai întâi la „manipulațiunea internă”, la o bancă. — Din nepriceperea celor încredințați cu conducerea băncii, aceasta sau stă peloc, stagnează, sau intră în afaceri prea mari și prea multe, pe cari la urmă nu le mai poate purtă. Tot din nepricepere cutare bancă nu și-a lăsat nici o rezervă (în hârtii de valoare etc.) pentru cazuri neprevăzute de crize și astfel orice vântuleț o clatină. Dacă se abate câtuși de puțin dela șablonul vechiu de-a da și primi bani cu camătă, urmarea este de regulă un dezastru mai mare sau mai mic. — În fine în legătură de aproape cu nepriceperea este *negligența*. Laicii în ale băncii sunt sau prea îngăduitori sau prea stricti în oficiu unii față de alții și față de clienții lor. Mai adese-ori dăm — la noi cel puțin — de cazul cel dintâiu. — Observăm la acest loc, că n'am vrea doar să atingem susceptibilitatea vre-unora dintre institutele noastre de bani, dar credem că nu este bine nici să fim prea optimiști și să credem că „la noi” toate sunt așa, cum ar trebui să fie.

Nu vor fi prea dese, dar de sigur se găsesc la noi asemenea cazuri, când d. e. acțiunile rămase neachitate complet după terminul de încheiere, se achită prin compensațiune cu alt cont, sau când cutare membru al direcțiunii nu și-a depus acțiunile cerute pentru cauțiune la institut, sau când contra regulamentelor interne sau chiar a statutelor membrii direcțiunii beneficiază de credite deschise, sau când d. e. cambii în formă de protest nu se protestează sau nu se împrocuesuiază la timp etc. etc. Suntem siguri, că multe asemenea cazuri ai putea afla la mai toate institutele de bani mai mici și la multe chiar și dintre ale noastre, cari de altfel sunt recunoscute ca solide și conștiențioase. — Laicii își zic că doar acestea nu sunt așa lucruri mari, pe când omul de specialitate își dă seama de importanță ordinei și a evidenței perfecte în afaceri și trăiește totdeauna pregătit pentru orice eveniment. În special să ne mai oprim aici puțin la un lucru, care adese-ori se neglijează chiar și la noi la băncile mai mici. Ușurința, cu care se acoardă împrumuturile. Pe cutare client „*il cunoaște bine*“ cutare membru al direcțiunii, pe altul un alt membru etc, deci nu mai e necesar a se cerceta de ex. cartea funduară sau cel puțin a se cere în scris unele date asupra averii respectivului client. — Apoi cu jurisconsultul, care une-ori e și director și membru în direcțiune! Numai să nu fie om de absolută omenie, că altcum poate ajunge ușor acolo să nu mai știe că pentru cine lucrează.

În fine mai amintim un lucru, ce se ține tot de manipulațiunea internă respective de purtarea afacerilor. Extinderea prea mare și nenaturală în afaceri. Băncuțe mici cu de câte 10—50,000 K cuprind teritorii așa de mari, încât numai îngropându-se în resconturi nu pot face față — cum fac — cererilor multe de bani. Se vând cu totul tot creditorilor, lăcomind la învârtire mare de bani, și uitând că sunt la discreția băncilor mari de reescont, cari într'un moment dat, silite poate și ele de împrejurări sau — fiind străine — poate chiar și numai din capriț, le pot cauză peirea fără multă vorbă.

Tot ca motive interne, cari, pot aduce banca în incurcături financiare am amintit și neînțelegerile între conducătorii aceluiași institut, apoi lipsa de control etc. — Se știe, că *încrederea* publicului în conducătorii unui institut financiar se poate privi ca unul dintre stâlpii cei mai puternici și mai indispensabili pe care se razimă institutul. Și *încrederea* această se cultivă prin armonia

perfectă (dar nu clică!) între conducătorii institutului respectiv, apoi prin controlul cel mai sever, căruia să se supună fiecare.

Dintre momentele externe, adecă mai mult sau mai puțin independente de societate am amintit crizele mari economice, legături nenorocoase de afaceri etc. Față de o stare de criză financiară generală ne pot sta în ajutor numai mijloacele noastre proprii de rezervă, pe cari, dacă nu le avem, trebuie în cele mai multe cazuri să sucombăm, fiind greu sau une-ori chiar imposibil să recurgi și să capeti ajutor străin în asemenea cazuri. — Cât privește legăturile nenorocoase de afaceri, acestea deasemenea ne pot aduce ușor în prăpastie, știut fiind că adeseori, chiar și pe lângă cea mai mare grijă putem cădea în asemenea capcane. Exemplu avem în cazul „Centralei“ din Bucovina, care de altfel și în alte multe privințe ne poate fi instructiv.

Să învățăm și noi din păcăniile altora, ca nu cumva, Doamne ferește, să ajungem în situația lor. Și atunci am învăța, dar învățătura ni-ar veni atunci de sigur mai scumpă!

Supraveghierea și controlul societăților pe acții.

În zilele trecute s'a ținut în Budapesta congresul regnicolar al juriștilor, cu care ocaziune a format obiect de discuție, între altele și chestiunea, ce măsuri legislative ar trebui introduse pentru a face mai eficace supraveghierea și controlul institutelor de bani?

Redăm pe scurt părerea, ce a dat-o asupra acestei chestiuni Dr. Aurel Engel într'un raport al său prezentat congresului.

Scopul supravegherii și controlului — zice Dr. Engel — este în prima linie a crea garanțiile, că societatea pe acții observă în gestiunea sa dispozițiile legii și a statutelor.

Al doilea scop este: a câștiga informații asupra modului, cum au lucrat administratorii societății în cadrul legii și a statutelor, pentru a constata dacă va fi a se încredința și în viitor administrația societății acelorși administratori, pentru că este evident, că din punct de vedere economic poate fi rea chiar și o administrație absolut conformă legii și statutelor.

Interesele societății pe acții — zice mai departe Engel — nu sunt totdeauna identice cu interesele acționarului, care la un moment dat se prezintă ca atare. Cu acesta societatea vine în contact oficial numai în adunarea generală și prin acte publice, accesibile ori și cui. De aci urmează că acționarului i se pot împărtăși numai generalități și este a se hotări: până

unde are să meargă societatea cu împărțirea amănuntelor și mai departe, ca aceea ce administrația împărțese acționarilor să corăspundă faptelor.

Mijloacele pentru atingerea scopurilor de sus sunt deoparte organele de control cari supraveghează persoanele conducătoare, și normele, — nu exclusiv normele de drept — cari hotărăse măsura și modul obligamentului de comunicare.

Organele de control pot fi: comitetul de supraveghiere, care stă în legătură organică cu societatea și un organ de control, care funcționează din caz în caz și nu este în legătură organică cu societatea, cum sunt auditor-ii englezi.

Comitetul de supraveghiere se restrânge în activitatea sa principial la control. El însă s'a dovedit de un organ fără nici o valoare reală, o cantitate neglijabilă. Controlul ce-l exerciază este aproape nul, de supraveghiere permanentă a afacerilor nu este vorbă și — după Engel — comitetul de supraveghiere la noi este un organ cel puțin superfluu. Engel pledează deci pentru desființarea comitetului de supraveghiere, ca organ obligator și inarticularea în lege a stării faptice: a unui directoriu (comitet) executiv și a unui consiliu de administrație.

Privitor la revizia bilanțului anual Engel crede că ar trebui instituiți după modelul englez revizori (auditor-i), cari ar fi a se forma în cursuri speciale la academia comercială din Budapesta. Revizorii aceștia întruniți în o corporație ar avea chemarea a face revizia institutelor de bani, fără știrbirea autonomiei acestora. Va să zica în esență același lucru, ce-l urmărește și Dr. Hantos E. cu „Asociația revizorilor“, întemeiată deja.

Dreptul de pără al acționarului în contra hotărîrii adunării generale.

(Fine).

Legea com. nu conține nici o dispoziție în sensul căreia executarea hotărîrilor adunării generale s'ar putea suspenda la cererea acționarilor, cari atacă prin proces hotărîrile, de aceea cererea înaintată în direcția aceasta nu poate forma obiect de dispoziție judecătorească meritorică (Curia 36/904).

În sensul deciziunii curiale Nr. 569/901 în procesul înaintat societății pentru nimicirea hotărîrilor adunării generale este chemat a reprezenta societatea în mod legal direcțiunea înscrisă în registrul firmelor, conform § 184 al legii comerciale.

Nimicirea hotărîrii adunării generale, relativă la alegerea membrilor direcțiunii, nu poate avea efectul de a reinvia dela sine dreptul de a reprezenta societatea al membrilor din direcțiune de mai înainte, ștersi din registrul firmelor, pentrucă a reprezenta în mod legal societatea este îndreptățită și obligată direcțiunea înscrisă în registrul firmelor, pân' atunci până nu se trec în registru membrii cei nou aleși.

În sensul deciziunii curiale Nr. 1285/905 societatea pe acții este obligată a documenta, că acțiunile au fost depuse cu ocazia adunării generale; ziua de-

punerii acțiilor ce este drept nu se poate socoti în termenul fixat pentru depunerea acțiilor, dar eventuala prolongire a acestui termen fiind favorabilă pentru acționari, adunarea generală din motivul acestz nu se poate considera ca ilegală (Curia 1184/902).

Dacă hotărîrile adunării generale se atacă din cauza neobservării unor formalități, atunci trebuie cercetat din oficiu dacă pără s'a înaintat, sau nu în termen de 15 zile calculat dela prezentarea hotărîrilor adunării generale? (Curia 433/900).

Dacă ziua ultimă a acestor 15 zile cade pe o duminică sau sârbătoare atunci pără poate fi înaintată în mod valabil și în proxima zi de lucru (Curia 558/901).

Conform deciziunii curiale Nr. 1361/902 tribunalul, în procesul relativ la nimicirea hotărîrilor adunării generale nu este îndreptățit a considera din oficiu și alte fapte resp. întrălăsări, decât cele indicate în pără și astfel nu poate nimici hotărîrea adunării gen. pe motiv că aceasta n'a fost convocată în ordine.

Hotărîrile adunării generale sunt nule, dacă din procesul verbal luat nu se vede, că dintre acționari, cari au fost prezenți în persoană și cari și-au exerciat dreptul de vot prin plenipotențiați și anume prin cine (Curia 608/908).

Paragraful 180 al legii com. cere ca despre fiecare adunare generală să se drezeze un proces verbal în care să se înscrie numele acționarilor prezenți și numărul acțiilor prezentate de dâșii. Din aceasta dispoziție a legii reese, că procesul verbal trebuie să conțină numele acelor, cari de fapt au fost prezenți ca acționari sau plenipotențiați de acționari, pentrucă numai dintr'un protocol astfel dresat se poate stabili în mod neîndoios, că de fapt cine a fost de față la adunarea generală și prin urmare fost-a aceasta capace de hotărîri valide, precum și aceea că dintre cei prezenți, care câte voturi a avut corăspunzător statutelor.

Validitatea hotărîrilor luate faptice de adunarea generală nu o alterează împrejurarea, că procesul verbal nu l-a subscris notarul deșignat la aceasta, ci altul. Asemenea nu este motiv — în sensul deciziunii curiale Nr. 1040/911 — pentru nimicirea hotărîrilor adunării generale, dacă bilanțul l'au subscris, dintre cei 6 numai doi membrii ai comitetului de supraveghiere.

Nu constituie motiv pentru nimicirea hotărîrilor adunării generale nici faptul, că procesul verbal nu s'a prezentat tribunalului în intervalul de 8 zile dela adunarea generală, ci câteva zile mai târziu. (Curia Nr. 163/902).

A fost controversată și chestiunea, dacă sunt valide hotărîrile unei adunări generale în care desbaterele au decurs, în parte, în o limba nemaghiară?

Curia reg. prin deciziunea sa Nr. 999/905 a enunțat, că nici legea și nici statutele nu impun în mod obligator întrebuițarea exclusivă a limbei maghiare în adunarea generală.

Deamnă de a fi amintită este și deciziunea Curiei Nr. 591/897 în sensul căreia faptul că direcțiunea și comitetul de supraveghiere nu a subscris bilanțul nu este motiv pentru atacarea hotărîrilor adunării generale, presupunând, că întregirea s'a făcut ulterior.

Publicația relativă la convocarea adunării generale trebuie să conțină și programa (ordinea de zi) căci în caz caz contrar hotărîrile luate trebuie nimiciate (Curia Nr. 586/898).

Dacă bilanțul s'a stabilit necorăspunzător adevărului, atunci aceasta este motiv pentru nimicirea

hotărârii adunării generale relativă la bilanț; motiv suficient pentru nimicirea hotărârilor adunării generale este și atunci, când adunarea generală a stabilit neexact bilanțul, în necunoștință a stărilor reale și din vina direcțiunii. Dar nu este de ajuns pentru atacarea hotărârilor adunării generale, că gestiunea direcțiunii este contrară statutelor și legii și hotărârile adunării generale se referă la o astfel de gestiune, ci motiv pentru atacare este numai dacă iregularitatea s'a comis prin hotărârea adunării generale. Imprejurarea, că adunarea generală, neavând cunoștință despre iregularitatea gestiunii direcțiunii și comitetului de supraveghiere a votat au de an absolutorul, în sensul deciziei curiale Nr. 1260/904 nu însemnează ilegalitate și de aci urmează numai, că în astfel de cazuri direcțiunea și comitetul de supraveghiere nu se poate provoca la absolutoriu.

Al șaselea congres agricol

al
absolvenților din școlile de agricultură.

Comitetul de direcțiune al societății agronomice, a hotărât ca al 6-lea Congres agricol să se țină în București în zilele de 20, 21 și 22 Noemvrie 1911. Tot atunci se va ține adunarea generală extraordinară, chemată să voteze micile schimbări aduse statutelor, cum și să aleagă comitetul de direcțiune pe un nou period.

Adunarea generală extraordinară se va deschide conform statutelor, iar Congresul agricol se ține după programul și regulamentul de mai jos.

Regulamentul congresului: 1. Al șaselea Congres agricol al absolvenților din școlile de agricultură, se va ține în București în zilele de 20, 21 și 22 Noemvrie a. c., sub prezidenția d-lui Ion Kalinderu.

2. Pot lua parte la lucrările congresului toți absolvenții școlilor de agricultură, învățătorii, proprietarii, delegații asociațiilor țărănești și ai societăților agricole și viticole din țară.

3. Congresiștii, cari vor voi să trateze și să desvolte una din cestiunile înscrise în program sau altele în strânsă legătură, cu agricultura și economia rurală a țării, sunt rugați să anunțe aceasta Comitetului executiv al congresului cel mai târziu până la 15 Noemvrie a. c.

Comitetul executiv al congresului la trebuință poate împărți lucrările pe secțiuni, le va examina la timp și va face referate asupra lor. În congres se vor lua rezoluțiuni.

4. Aderenții primesc gratuit publicațiunile relative la congres.

Programa congresului este următoarea:

SECȚIUNEA I-a

Economia rurală: 1. Capitalul și munca în agricultură. Conservarea și înființarea culturilor mici.

2. Transformarea proprietăților prin irigațiuni drenaje.

SECȚIUNEA II-a

Învățământul agricol: 1. Învățământul agricol și instrucțiunea țăranilor.

2. În ce fel trebuie făcut învățământul ambulant, rezultatele ce le-a dat în primii 4 ani de aplicațiune prin funcționarea revizorilor agricoli.

3. Catedre ambulante pentru învățământul economiei casnice în sate.

4. Necesitate de școli speciale de horticultură, lăptărie, pomologie și albinărit.

SECȚIUNEA III-a

Cultura agricolă: 1. Cultura agricolă în fermele model ale statului. Cum trebuie îndreptată cultura în aceste ferme pentru a corăspunde trebuințelor țării. Dacă în fermele model trebuie să se facă sau nu o agricultură rentabilă.

2. Mărirea producțiunii prin îngrășăminte și prin alegerea de varietăți producătoare.

SECȚIUNEA IV-a

Economia vitelor: 1. Chestiunea îmbunătățirii raselor noastre de vite:

a) care e soluția cea mai bună a problemei îmbunătățirii vitelor;

b) cauza imediată a degenerării și imputinării vitelor;

c) dacă pentru îmbunătățirea raselor noastre de vite e nevoie să ne îndreptăm ochii spre țări străine și să tot cumpărăm vite de acolo;

d) ce trebuie făcut pentruca țăranii și proprietarii nostri să prindă o mai mare dragoste de vitele lor, pentru a le înmulți, îngriji și crește rațional;

e) eum să educăm țăranii cultivători de pământ deprinzându-i să-și îngrijească vitele;

f) cui trebuie să încredințăm controlul și conducerea?

2. Chestiunea pășunatului și hranei vitelor. Nutrețurile naturale și artificiale. Islazurile țărănești. Cari sunt cele mai bune metode de hrănit vitele și de a le paște.

3. Prin ce mijloace putem crește producerea cailor de muncă pentru agricultură?

4. Creșterea vitelor în fermele model ale statului.

SECȚIUNEA V-a

Vii și pomi roditori: 1. Replantarea viilor cu viță americană altoită. Întârzierea refacerii viilor mâncate de filoxeră.

2. Mijloace de apărare în contra paraziților și maladiilor cari atacă pomii roditori și vița de vie.

La chestiunea Filialei „Furnicii“ în Arpașul-inferior.

„Olteanul“ în ultimul său număr publică la cererea insistență a unor „fruntași“ niște „Lămuriri din Arpaș“, a cărora publicare — zice — s'ar fi denegat din partea celorlalte foi și chiar și din partea „Revistei Economice“.

În aceste „Lămuriri“ se spune, că de filiala nou înființată de „Furnică“ n'a fost nici o nevoie în Arpaș și jur; că funcționarii noiei filiale, cari fac parte din direcțiunea „Băncii Poporale“ din aceeași localitate ar fi desert dela aceasta „pentru un os de ros“; că „Banca Poporală“ încă va lucra numai cu 8% la cambii și cu 7% la imprum. ipototecare; autorul „Lămuririlor“ invită mai departe „Solidaritatea“ să caute ca băncile să respecte hotărârea din 1898 ca unde este o bancă românească să nu se înființeze alta; în fine acuză pe redactorul organului nostru și pe „alți domni“ că s'au lăsat seduși de patima de partide în loc să combată și impedece „porcări pătimașe și gheșeftărești“, ca înființarea filialei „Furnicii“.

Iată răspunsul nostru la toate aceste lămuriri și acuze:

Este un neadevăr, că „nici chiar organul nostru nu a voit să publice „Lămuririle“ apărute acum în „Olteanul“, pentru că nici nu ni s'a cerut publicarea lor. Pretinșii frunțași să ne documenteze contrarul.

Sustinem și acum, ce am scris în nr. nostru 33 a. c. că înființarea filialei „Furnicii“ a fost reclamată de interesele mai înalte economice și culturale ale populației din Arpaș și jur, pentru a împedeza incuibarea străinilor exploatare și pentru a oferi poporului credite mai ieftine, decât cum pot oferi „Banca Poporală“ și alte bănci mici din ținut.

Scopurile acestea în parte deja s'au ajuns. O bancă semită din Făgăraș, care a avut intenția a se stabla cu o filială a sa în Arpaș a abandonat ideea aceasta după deschiderea filialei „Furnicii“ și tot acesteia este a se muttăm că „Banca Poporală“ precum se spune în „Lămuriri“, deja și-a redus etalonul împrumuturilor, și ei îi vor urmă probabil și celelalte bănci din jur. Era oare mai bine dacă se incuibă în Arpaș banca vizată din Făgăraș? Noii funcționari ai filialei „Furnicii“, cari din întâmplare sunt și membrii în direcțiunea „Băncii Poporale“, au primit funcțiile, ce li s'au oferit, tocmai în vederea scopurilor mai înalte, ce au convingerea că va putea servi „Furnica“. Și este notoric, că sunt cu toții oameni cu absolută independență materială și de caracter integru, încât acuza calunioasă că hotărârea le-ar fi determinat-o vr'un os de ros, cade dela sine.

„Solidaritatea“, da, a hotărât la timpul său, ca acolo unde este deja o bancă românească, alta să nu se înființeze; dar a înțeles de sigur bănci, cari sub toate raporturile sunt în poziție a servi în condiții multămitoare trebuințele populației.

Respingem în fine acuza neîntemeiată, că redactorul nostru și „alți domni“, cari au sprijinit și încurajat noua acțiune a „Furnicii“ în Arpaș s'ar fi lăsat seduși de patimă de partid. În Arpaș pe cât știm nici nu există alt partid, decât al frunțășilor (cu excepția doar a unui om), cari și-au dat întreg concursul la întemeierea filialei „Furnicii“.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, la 25 Octomvrie 1911.

Cu toată apropierea lui ultimo *situația pieței internaționale de bani* arată oarecari îmbunătățiri, cari lasă a prevedea că după ultimo ameliorarea va fi și mai pronunțată. Banca Franciei pare a se fi aprovizionat cu aur suficient încât a redus prețul de cumpărare al aurului și capitalurile franceze revocate, probabil și vor căută iarăși plasare în străinătate. În Londra și Berlin încă s'a ameliorat piața, cu toate acestea în Berlin discountul privat a costat $4\frac{1}{2}\%$, banii pro ultima 5% iar banii de zi 3% .

În piața internă de bani cererea continuă a fi însemnată și banii scumpi, aceasta mai ales în vederea lui ultimo, care se prevede că va ridică mari pretensiuni față de bani. Ultimul sumar al băncii de emisiune, de altcum, se prezintă destul de favorabil, reducându-se circulația de bancnote supuse la dare cu

K. 35 17 mil. la K. 96'68 mil. (— față de anul trecut de K. 21'91 mil).

Discountul privat a fost în Viena dela $5\frac{7}{8}\%$ în sus, iar în Budapesta a variat după bonitate și durată între $5\frac{1}{8}\%$ — 6% .

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Recolta.

Ministerul ungar de agricultură publică despre recolta din anul acesta următorul raport oficios întregitor:

Dela ultimul raport oficial incoace timpul a fost, cu puține excepțiuni, uscat. Pe la începutul lui Octomvrie timpul a fost mai căldut, dar după ploile din 10 și 11 crt. temperatura a scăzut deodată în mod neobicinuit și de atunci cam tot așa a rămas până chiar în ultimele zile. Mai ales nopțile au fost așa de reci deatunci incoace, încât prin unele locuri a înghețat. Ploile n'au fost generale căci prin ținutul de dincolo de Dunăre, apoi prin nordul țării și pe sesul cel mare al Ungariei, partea cea mai mare, n'a ploat chiar deloc în restimpul acesta. Sămănăturile de toamnă s'au terminat deja aproape preste tot locul în țeară, în urma timpului foarte favorabil pentru lucrările la câmp. Grâul, orzul și secara de toamnă au răsărit deja frumos și încep acum a se face tot mai dese. Stricăciuni de șoareci și de insecte se observă numai pe alocuirea și nu în măsură îngrijitoare.

Alte lucrări de toamnă ca: culesul cucuruzului, al viilor și poamelor, precum și scosul cartofilor și napilor de zăhar, deasemenea sunt aproape terminate favorizate de timpul uscat. Au mai rămas arăturiile de toamnă, căratul gunoiului, scosul napilor de nutreț etc.

Porumbul s'a cules mai preste tot locul. Tuleiele sunt multe defectuoase, iar grăunțele necomplet dezvoltate, astfel că în general se poate vorbi numai de o recoltă slabă de porumb. Cu toate acestea în unele locuri rezultatele pot fi destul de multămitoare. — Mai slabe rezultate vor avea pe țărmul drept la Tisei (4'84 m. m. la jugăr), sub — mijlociu pe țărmul stâng al Tisei și al Dunării, de mijloc pe țărmul drept al Dunării și în unghiul dintre Murăș și Tisa, iar cele mai bune rezultate vor fi a se constata în comitatele transilvănene (cca 9'03 m. m. la jugăr). Teritoriul sămănat cu porumb face în întreaga țara cca 4.329,000 jug. Media recoltei după datele de până acum va fi 8'10 de jugăr, deci recolta de porumb din anul acesta poate fi prețuită la cca 35 milioane m. m. față cu 47.686,269 m. m. din anul trecut.

Cartofii s'au scos deja, cu excepțiunea sortelor mai târzii de prin locurile mai muntoase ale țării. Deși ploile dela finea lui Septemvrie au ajutat ceva, mai ales la sortele mai târzii, totuși recolta de cartofi va fi în acest an de-abia mijlocie, ba chiar submijlocie, deoarece în urma secetei de preste vară cartofii au rămas în general mici. — Cea mai slabă recoltă (29'12 m. m. la jugăr) e în unghiul dintre Murăș și Tisa și între Dunăre și Tisa (29'37 m. m.); foarte slabă va fi și pe țărmul stâng al Tisei și pe cel drept al Dunării, de mijloc pe țărmul drept al Tisei și pe cel stâng al Dunării (41'89 m. m. la jugăr). și relativ bună sau cea mai bună în comitatele arde-

lene (cam 54·98 m. m. la jugăr). S'au fost sămănat cu cartofi 1.090,000 jug de pe cari cu media de 38·73 m. m. pro jugăr se vor recolta în total 43.320,000 m. m. de cartofi față cu 48.156,000 m. m.

Rapița de toamnă a răsărit aproape preste tot locul bine și timpul acesta încă îi este favorabil.

Recolta de *legume* și plante de grădină este în general slabă, excepțiune făcând părțile transilvănene. *Varza* s'a recules binișor în urma ploilor din Septembrie și Octombrie. Căpățânile deși ceva cam mici, sunt indesate. În Ardeal recolta e bună, în alte părți ale țării mijlocie. *Tutunul* a dat o recoltă calitativ bună, altfel multămitoare. S'a cules și acum se uscă. Timpul e foarte favorabil pentru uscarea, ceea ce contribuie la ridicarea calității. *Napii de zahăr* acum se scot și se liferează pe la fabrici; rezultatele sunt numai mijlocii în ce privește calitatea și submijlocii ca cantitate. Conținutul de zahăr e mare. Ploile din urmă au fost bune pentru napii de zahăr și le-au ajutat mult, așa că rezultatele vor întrece cu ceva așteptările de până acum.

Nutrețurile artificiale în urma ploilor din timpul din urmă au început a se înviora din nou și pe alocurea lucerna a ajuns la a 4 a cosire. Stricăciuni de șoareci se observă în multe locuri la trifoi și lucernă.

Fânetele și pășunile de-asemena au început a înverzi din nou în urma umezelii primite, ba după ploile din urmă au crescut erburile așa de mult, încât vitele au început a fi scoase iarăși la pășune și astfel în general se crede ca teama de lipsă de nutreț se va dovedi ca neintemeiată.

SOCIETĂȚI COMERCIALE ȘI FINANCIARE.

Cassă de păstrare societate pe acții în Șercăița este firma unui nou institut de banca întemeiat cu capital de K 30,000 — (300 acții à K 100) în comuna Șercăița din comitatul Făgărașului. Direcțiunea este compusă din d-nii: Dumitru Bărbat, Petru Bărbat, Ioan G. Bărbat, Alexe Bărbat, Teodosie Cioca, Dionisie Chiș și Dr. Oct. Vasu.

CRONICA.

Un lucru condamnat. În numărul nostru ultim am avut plăcerea să înregistrăm un act cuminte săvârșit de adunarea generală a „Corvineanei” din Hunedoara: alegerea unui spenalist harnic, a d-lui Valeriu Beșan la postul de director al acestui institut. Buna impresie, ce a făcut aceasta alegere pretutindenea, o distruge acum o alegere mai nouă, săvârșită de direcțiunea și comitetul de supraveghere al „Corvineanei”, în o ședință recentă a sa: alegerea unui străin, a avocatului Dr. Strauss Árpád, ca avocat și jurisconsult al institutului. N'au aflat conducătorii „Corvineanei” în întreg comitatul Hunedoarei un avocat român, căruia să-i încredințeze procesele băncii, încât au trebuit să facă o alegere atât de condamnată din punct de vedere românesc?

Cu drept cuvânt zice tovarășa noastră „Tovărășia”: „Să ni se arete o singură bancă ungurească, care să aibă avocat român!” Pentru-ce acest hiperzel în sprijinirea străinului?

Monetizare în anul 1912. În anul viitor 1912 se vor bate următoarele monete: 650,000 piese à K 20 aur în valoare de K 13.000,000; 200,000 piese à K 10 aur în valoare de K 2.000,000; 10.000,000 piese à K 1 argint în valoare de K 10.000,000 și 5.000,000 piese à K 2 argint în valoare de K 10.000,000, în total 15.850,000 de piese în valoare de K 35.000,000. Monetele à K 1 și K 2 se vor bate din monetele vechi à fl. 1. Din acestea ia erarul dela Banca Austro-Ungară 10 milioane. Câștigul ce va rezultă din aceasta afacere este considerabil, pentru-că argintul pieselor à fl. 1 este mai bun, decât al pieselor à K 1 și K 2 argint; astfel că după terminarea monetizării erarul se va alege cu un câștig de 28.160 kg. argint curat, în valoare de circa K 22.433,819.

Urcarea taxelor postale. Precum se anunță, administrația poștei se ocupă cu planul de a urca taxele postale. Deocamdată este vorba numai de o urcare parțială a taxelor pentru expediția scrisorilor locale și anume dela 6 fileri la 10 fileri, cum este deja introdus și în Austria.

Mișcarea populațiunii în România în 1910. *Buletinul statistic al României* publică mișcarea populațiunii țării pe anul 1910. Cifra probabilă a populațiunii la finea anului 1910 ar fi de 6.966,002 locuitori; căsătoriile, 64.286; divorțurile, 2.848; născuți vii, 140,992 băieți și 132,114 fete; total, 273.106; morții 90.642 bărbați, și 82,000 femei; total, 172,743. Prin urmare populațiunea a crescut cu 100.263 suflete. Căsătoriile reprezintă 18₁ la mii de locuitori, nașterile 39₈ și morțile 25₂ la mie.

Producția mondială a zahărului. Iată după o statistică cantitatea de zahăr produsă de fabricile din Europa: Primul loc îl ocupă Germania, care produce anual 3.085,000 tone.

Apoi vine Rusia cu 2 milioane 373,000 tone.

Austro-Ungaria cu un mil. 529.000 tone.

Franța cu 703,000 tone; Belgia 177,800 tone; Olanda cu 227,400 tone; Italia cu 170,000 tone; Spania ca 60.000 tone.

Toată Europa, împreună cu Statele, cari sunt cuprinse în tabloul de față, produc circa 8 milioane tone de zahăr anual, dintre care o bunăparte se exportă în alte continente, mai puțin de cum se desface consumatorilor europeni.

Erată. Din alineatul prim al artic. „Un răspuns” publicat în nr. nostru ultim a rămas necules un cuvânt, care turbură înțelesul propoziției. Corect este: „Drapelul” în numărul său 112 a. c. răspunde sub titlul...

Sumar.

Memento. — Cum și din ce motive poate ajunge o bancă în criză. — Supravegh. și controlul societăților pe acții. — Dreptul de până al acționarului în contra hotărârii adunării generale. — Al șaselea congres agricol al absolvenților din școlile de agricultură. — La chestiunea Filialei „Furnicii” în Arpașul-inferior. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Agricultură*: Situațiuni agricole. — *Societăți comerciale și financiare*: Cassa de păstrare societate pe acții în Șercăița. — *Cronică*: Un lucru condamnat, Monetizare în 1912, Urcarea taxelor postale, Producția mondială a zahărului, Mișcarea populațiunii în România în 1910, Erată.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 25 Octomvrie 1911.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Renta ung. aur. scut. de dare	111.90	111.50
4	" " Cor. " " "	90.80	91.25
3 1/2	" " " " " " " " " " " "	78.95	79.50
—	Impr. cu premii à 100 fl. " " "	441.—	440.—
4	" p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	310.—	322.—
3	Impr. p. regul. Porților de fier " " "	75.70	77.—
4 1/2	Oblig. de regalii croato-slavone " " "	100.15	100.—
4	" rurale ungare " " "	91.70	91.80
4	" " croato-slav. " " "	93.50	93.50
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor., Mai-Nov., sc. de dare	91.50	91.90
4	" " " lan.-Iulie " " "	91.55	91.90
4.2	" " în hârtie, Febr.-Aug. " " "	94.40	95.25
4.2	" " argint April-Oct. " " "	94.55	95.25
4	Losuri din 1860 à fl. 500.—	1633.—	1630.—
4	" " 1860 à fl. 100.—	434.—	430.—
—	" " 1864 à fl. 100.—	614.—	618.—
4	Renta austr. aur., scut. de dare	115.30	115.25
3	" " Cor. " " " " " " "	91.55	92.—
4 1/2	" " de invest. " " " " " " "	77.20	—.—
C. Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	91.—	91.50
5	" " Viena " " " " " " "	101.25	—.—
6	" " bulgar p. căi ferate din 1892 à frs 125	122.70	—.—
—	Imprumut Temes-Bega din 1897	92.15	94.—
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Inst. de Cred. fonc. austr.	93.65	—.—
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini	97.45	97.45
4	" " " 50 ani în coroane	98.10	97.10
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta în fl.	99.75	99.75
4 1/2	" " " " " în cor.	92.50	92.25
4 1/2	Obl. com. "banca" ung. Pesta cu 10% premie	101.75	103.50
4	" " " " " repl. 60 ani	92.25	92.50
4	Scris. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta	93.—	93.50
4	Obl. com. " " " " " în cor.	92.25	92.75
—	Obl. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100	—.—	116.50
4	Scris. fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	93.20	94.—
4 1/2	Banca hipotecară ungară în cor.	99.50	99.50
4	" " " " " " " " " " " " " " " "	92.50	92.50
—	Obl. cu premii Banca ung. hip. à K 100	—.—	123.—
5	"Albina", Sibiiu	—.—	101.—
4 1/2	" " " " " " " " " " " " " " " "	—.—	99.—
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiiu,	99.50	100.50
4	" " " " " " " " " " " " " " " "	92.50	92.50
4 1/2	" " " " " Brașov	99.75	100.—
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu,	99.75	100.—
4	" " " " " " " " " " " " " " " "	92.50	92.50
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	303.—	—.—
3	1880 à fl. 100	—.—	—.—
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din	278.35	—.—
—	1889 à fl. 100	—.—	—.—
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot	256.75	254.—
2	" " " " " sârbesc à frs 100 —	129.75	133.—
5	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100.	336.—	—.—
—	Basilica—Budapesta à fl. 5.—	39.05	39.50
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100.—	509.—	512.—
—	Buda, comuna à fl. 40.—	—.—	—.—
—	Pálffy, à fl. 40.—	—.—	—.—
—	Crucea roșie austriacă, a fl. 10.—	76.75	76.20
—	" " " ungară, à fl. 5.—	51.—	51.—
—	Losurile comunei Viena din 1874 à fl. 100.—	515.—	515.—
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5.—	—.—	13.75
—	Lozuri „Jó sziv”, à fl. 4.—	—.—	19.50
F. Valute.			
—	Galbini imper. pr. bucată	11.44	11.47
—	20 franci aur	19.21	19.24
—	20 marce aur	23.60	23.60
—	Sovereigns pr bucată	24.16	—.—
—	Ruble hârtie per bucată	2.56	2.56
—	100 Marce hârtie	117.93	117.93
—	100 franci hârtie	—.—	96.13
—	100 lire hârtie	95.25	95.28
—	100 lei hârtie	—.—	95.80

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 25 Octomvrie 1911.

Grâu de Bănat	per 100 kg. vinde	23.15—24.15
" " Tisa	" " " " " " " " " " " "	23.75—24.40
" " Pesta	" " " " " " " " " " " "	23.45—24.15
" " Alba-reg.	" " " " " " " " " " " "	23.70—24.—
" " Bacica,	" " " " " " " " " " " "	23.45—24.20
Secară	" " " " " " " " " " " "	20.——20.50
Orz	" " " " " " " " " " " "	18.——18.80
Ovės	" " " " " " " " " " " "	19.20—19.40
Porumb	" " " " " " " " " " " "	19.10—20.—
Rapiță.	" " " " " " " " " " " "	—.——
Slănină (clisă)	" " " " " " " " " " " "	139.—141.—
Untură de porc B.-Pesta	" " " " " " " " " " " "	155.—156.—

Bursa de București.

Cursul din 25 Octomvrie 1911.

Rentă amort., impr. 185 mil. din 1903, 5%	vinde Lei	102.1/4
" " " 274 " " 1890, 4%	" " "	91.1/4
" " " 180 " " 1898, 4%	" " "	94.1/4
" " " convertită din 1905, 4%	" " "	92.75
Obligațiile Credit. județian și comunal 5%	" " "	101.25
" " " " " " " " " " " " " " " "	" " "	95.40
" " " " " urb București 5%	" " "	100.04
" " " " " " Iași . . 5%	" " "	97.1/4

„LUNCANA”, institut financiar, societate pe acții în Marghita.

PROVOCARE.

On. proprietari ai coalelor provizorii de sub numerii înșirați mai jos (în paranteze nr. acțiunilor) sunt provocați prin aceasta a-și achita restanțele din valoarea acțiunilor optate la institutul nostru cât mai în grabă, căci în caz contrar își vor pierde sumele plătite deja, conform §-lui 95 din statute.

Nr. 51 (137—141), 82 (247—248), 95 (331—340), 101 (357—358), 116 (426—435), 136 (562), 171 (679—680), 173 (683—687), 181 (890—891), 219 (808—809), 228 (880—888) și 239 (1191—1195).

(2—3)

Direcțiunea.

Drepturile, datorințele și răspundabilitatea

membrilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și răspundabilitatea

comitetului de supraveghiere

de

Alfred Kormos.

directorul revistei „Magyar Pénzügy”

traduceri autorizate de

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina”.

Se pot comanda la traducător în Sibiiu sau la Bibliotecă arhiepiscopale din Sibiiu, cea dintâi cu prețul de K 3.—, iar cea din urmă cu prețul de K 1.50.